

Tájékozódás és jog

VISSZHANG - LXVII. évfolyam, 5. szám, 2023. február 3.

Vicsek Ferenc alapos, információgazdag írása ([ÉS, 2022/ 49., dec. 9.](#)) nyomán volt tanára, Bárczy Pál, a műszaki tudományok professor emeritusa ítéli őt olyan kutatónak, aki nem „mérőeszközökkel megmérhető adatok összességének” értékelése során „borong” ([ÉS, 2022/50., dec. 16.](#)).

Közhely, hogy a társadalomtudományokban sokkal nehezebb jelenségeket objektíven megmérni és értékelni, mint a természettudományok területén. Léteznek azért erre törekvő „mérőintézmények”. Ezek egyike lenne a független igazságszolgáltatás intézménye, amely egy adott tevékenységet – beleértve a politikai tevékenységet is – az alapján mér meg, hogy az jogszerű-e, vagy sem. Gondot az okoz, hogy egy adott állam bírósága nehezen tud független maradni akkor, ha az állam valamelyik szerve – pláne az állam kormánya – tevékenységét kellene „megmérnie” és értékelnie az igazságszolgáltatás mérőskáláján. Ennek a problémának a kezelésére állították fel 1959-ben Európa demokratikus kormányai Strasbourgban az Emberi Jogok Európai Bíróságát (EJEB), ahová akkor fordulhat valaki, ha úgy érzi, hogy a saját államának bírósága az állam által neki okozott jogsérelem ügyében nem volt képes független, elfogulatlan ítéletet hozni. A rendszerváltás után a magyar állam is elfogadta az EJEB joghatóságát.

A strasbourgi bíróság nagyon egyszerű mércét használ az állami szervek politikai propagandatevékenységét illetően. Nincsenek fokozatok arról, hogy mi az, ami még „belefér”, ugyanis a bíróság az állami szervek politikai tevékenységét illetően a nulla tolerancia álláspontjára helyezkedett. Mégpedig azért, mert az állami szervek politikai tevékenységét a szabad választáshoz való jog sérelmeként értékelte. Egy 2007-es eseti döntésének indokolásában az EJEB kifejtette, hogy választói szemszögből a szabad választójog két dolgot jelent: a véleményalkotás szabadságát és a véleménynyilvánítás szabadságát. A véleményalkotás szabadságát pedig mindenekelőtt az állami szervek semlegességének követelménye biztosítja. A Bíróság a tömegtájékoztatási eszközök használatára, az óriásplakátokra, a tüntetéshez való jogra, valamint a pártok és jelöltek finanszírozására vonatkoztatva külön kiemelte az állami szervek semlegességének fontosságát.¹

Ebből következik, hogy nálunk azóta, amióta a kormány 2010. július 2-án elrendelte az Országgyűlés 1/2010. (VI. 16.) OGY politikai nyilatkozatának nyilvános közzétételét a „Nemzeti Együttműködésről”, a demokrácia folyamatosan támadás alatt áll, és ma már nem is beszélhetünk valódi demokráciáról. Legalábbis addig, amíg az állami szervek semlegessége nem lesz újra magától értetődő követelmény.

2019-ben, a kormány akkor már közel egy évtizede tartó politikai propagandakampányaira tekintettel, a magyar legfőbb bíróság, a Kúria meghajolt a mindenható kormányfő és az őt kiszolgáló Alkotmánybíróság akarata előtt. Elvi jelleggel mondta ki, hogy Magyarországon „az állam semlegességének doktrínája választási ügyekben nem érvényesül”.² Erre tekintettel tényleg nincs más út, mint a kormányhirdetmények és a közmédia propagandatevékenységének ügyében a magyar államra is kötelező döntéseket hozó strasbourgi bírósághoz fordulni.

Magam a hazai jogi utat végigjárva idén nyár végén nyújtottam be kérelmet az EJEB-hez amiatt, hogy az ellenzéki előválasztás végétől egészen a választás napjáig terjesztett különféle kormányzati választási hirdetmények megsértették a szabad választáshoz való jogomat – s velem együtt valamennyi ellenzéki választó jogát. A közeljövőben Hadházy Ákos független országgyűlési képviselővel közösen nyújtunk be egy újabb kérelmet Strasbourgba a kormány „Nemzeti konzultáció”-nak nevezett interaktív propagandakampánya miatt. Vele is végigjártuk a hazai jogi utat. Most épp az Alkotmánybíróság válaszára várunk, utána jöhet a strasbourgi kérelem. Néhány polgártársunk szintén kifogást nyújtott be az NVB-nek

kormányzati „nemzeti konzultációs” politikai kampány miatt. Valószínűleg velük együtt fordulunk majd a strasbourgi bírósághoz a szabad választáshoz való jogunk megsértésére hivatkozva.

(A szerző jogász, jogvédő)

1 Lásd az Emberi Jogok Európai Bíróságának a „Vállalkozók Orosz Konzervatív Pártja és mások kontra Oroszország” ügyben 2007. január 11-én közzétett ítéletének 71-72. bekezdését. (A neten: <https://www.eods.eu/elex/uploads/files/57c4430070476-RUSSIAN%20CONSERVATIVE%20PARTY%20OF%20ENTREPRENEURS%20v.%20RUSSIA.pdf>)

2 Lásd a Kúria Kvk.III.38.043/2019/2. számú határozatát. (A határozat a Kúria által kiemelt elvi tartalma a kötelező erejű kúriai döntéseket tartalmazó Bírósági Határozatok Gyűjteményében a neten itt olvasható: <https://eakta.birosag.hu/anonimizalt-hatarozatok>)